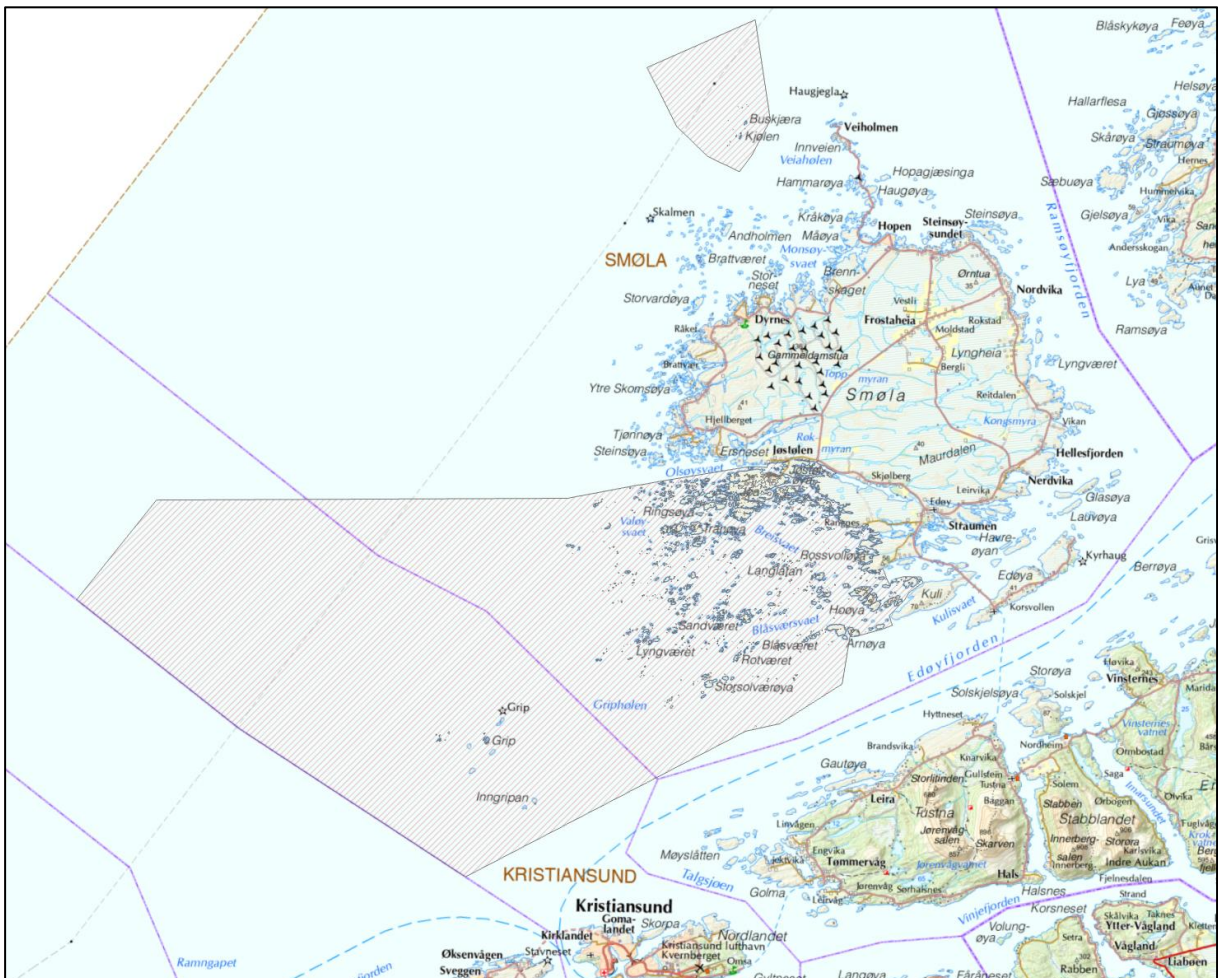

Marint vern av Griphølen og Remman

Forslag til utgreiingsprogram

Forord

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har utarbeidd forslag til utgreiingsprogram for arbeidet med marin verneplan for Griphølen og Remman i Kristiansund og Smøla kommunar. Programmet blir sendt på høyring i seks veker, før Miljødirektoratet deretter fastset endeleg utgreiingsprogram.

Utgreiingsprogrammet skal ligge til grunn for Fylkesmannen sitt arbeid med verneforslaget, og for utgreiing av verknader for miljø og samfunn av tiltaket.

Aktuelle offentlege instansar, næringsliv, lag og foreiningar og private blir invitert til å komme med innspel til verneplanarbeidet og merknader til utgreiingsprogrammet.

Molde, 8. mai 2020

Innhald

Forord	2
1 Innleiing.....	4
2 Rammer for utgreiing og handsaming av verneforslaget.....	5
2.1 Krav om konsekvensutgreiing av verneforslaget.....	5
2.2 Utgreiingsprogram for konsekvensutgreiinga	5
2.3 Innhaldet i konsekvensutgreiinga	5
2.4 Handsaming av verneplan med konsekvensutgreiing	6
2.5. Andre rammer.....	6
3 Omtale av verneplanen	6
3.1 Verneplanområdet i dag	6
3.2 Verneomfang og aktuelle restriksjonar	15
4 Tema og problemstillingar for miljø og samfunn som skal utgreiast	19
4.1 Generelt om innhaldet i konsekvensutgreiinga	19
4.2 Tema og problemstillingar som skal utgreiast	19
4.3 Metode.....	21
4.4 Samla vurdering.....	21
5 Prosess og medverknad.....	21
5.1 Formell prosess	21
5.2 Organisering av arbeidet	22
5.3 Framdriftsplan.....	24
5.4 Informasjon	24
6. Referansar	24
7. Vedlegg.....	24

1 Innleiing

Det ligg vesentlege nasjonale og internasjonale forplikingar til grunn for arbeidet med marint vern. Ei oversikt er gitt i fotnote nedst på sida. I det vidare er ei kort oversikt over bakgrunnen for og gangen i arbeidet.

FN-konvensjonen om biologisk mangfald har som mål å ta vare på det biologiske mangfaldet og bruke biologiske ressursar på ein berekraftig og rettferdig måte. Konvensjonen forpliktar landa til å verne minst 17 prosent av landareala og 10 prosent av sjøareala sine.

Rådgivande utval for marine verneområde vart oppnemnt i 1991. Utvalet la fram ei kartlegging av eigna marine verneområde i 1995, og ei bruttoliste over moglege kandidatområde til marin verneplan i 2001. I 2003 la utvalet fram ei førebels tilråding med forslag til område som blir tatt med i verneplanen, følgt opp av ei endeleg tilråding i 2004. Ei rad område er etter dette verna i samsvar med verneplanen, og fleire område ligg til handsaming i regjeringa.

I Stortingsmelding 14 (2015-2016) *Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold* legg regjeringa til grunn at tverrsektorielt marint vern etter naturmangfoldlova § 39 framleis skal bidra til at eit utval av representative, særreine, sårbare eller truga marine undersjøiske naturtypar og naturverdiar langs kysten og i territorialfarvatnet blir tatt vare på for framtida. Områda skal – saman med areal som er beskytta etter anna lovverk – danne eit nettverk av verna og beskytta område som skal ta vare på økosystem og naturverdiar.

Klima- og miljødepartementet bad i april 2017 Miljødirektoratet vidareføre arbeidet med marint vern for sju nye område. Mellom desse var Giske, Griphølen og Remman i Møre og Romsdal.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal gjennomfører det praktiske arbeidet med verneplanen. Dette omfattar oppstartsmelding med utgreiingsprogram, utarbeiding og høyring av verneforslag med konsekvensutgreiing og til slutt oversending av tilråding til marint vern av Griphølen og Remman til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet utarbeider på dette grunnlaget ei tilråding til Klima- og miljødepartementet, som i sin tur handsamar verneforslaget i regjeringa, og legg det fram for Kongen i statsråd for vedtak.

Viktige nasjonale mål og internasjonale forplikingar som ligg til grunn for arbeidet med marint vern i Noreg:

- Fleire stortingsmeldingar, m.a. St.meld. nr. 37 (2008-2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan), jf. Innst. S. nr. 362 (2008-2009), Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold, jf. Innst. 294 S (2015-2016) og Meld. St. 35 (2016-2017) Oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet, jf. Innst. 455 S (2016-2017).
- Prop. 1 S (2019-2020) for Klima- og miljødepartementet.
- Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).
- Verdens naturvernunion (IUCN).
- FN sine berekraftmål.

Vern av områda vil bidra til å oppfylle følgjande nasjonale mål under resultatområdet Naturmangfold, jf. Prop. 1 S (2019-2020) for Klima- og miljødepartementet: "Eit representativt utval av norsk natur skal takast vare på for kommande generasjonar". Et prioritert tiltak i 2020 er å auke arealet av marine verneområde, og det er planlagt vernevedtak for Rauerfjorden og flere andre områder i 2020.

2 Rammer for utgreiing og handsaming av verneforslaget

Naturmangfaldlova har særskilte reglar om sakshandsaming ved oppretting av verneområde (§§ 41-46), og miljørettsprinsippa som følgjer av § 7 skal ligge til grunn for vernevedtak. I tillegg gir forvaltningslova alminnelege reglar om sakshandsaming ved utarbeiding av forskrifter. Instruks om utgreiing av statlege tiltak (utgreiingsinstruks) gjeld også ved oppretting av verneområde. Til slutt er verneplanar for store verneområde omfatta av krav om konsekvensutgreiing.

2.1 Krav om konsekvensutgreiing av verneforslaget

Forskrift om konsekvensutredninger av 21.06.2017 (KU-forskrifta) avklarar når verneforslag etter naturmangfaldlova skal innehalde ei konsekvensutgreiing. Formålet med forskrifta er å sikre at omsyn til miljø og samfunn blir vurdert i førebuinga av planer og tiltak, og når ein tar stilling til om og på kva vilkår planer og tiltak kan gjennomførast.

Området som er aktuelt for marint vern i Griphølen er på 580 km². Planer for verneområde større enn 250 km² skal konsekvensutgreiast. Dette følgjer av forskrifta sin § 6, bokstav c, og punkt 29 i vedlegg I til forskrifta.

2.2 Utgreiingsprogram for konsekvensutgreiinga

Kapittel 4 i KU-forskrifta gir reglar om at det ved oppstart av verneplanarbeidet skal sendast på høyring ei melding med forslag til utgreiingsprogram som skal innehalde omtale av:

- a) planen eller tiltaket, det berørte området og dei problemstillingane som i den konkrete saken er sett på som viktige for miljø og samfunn
- b) kva forhold som skal utgreiast, og kva metodar som er tenkt nytta for å skaffe nødvendig kunnskap
- c) relevante og realistiske alternativ og korleis desse skal vurderast i konsekvensutgreiinga
- d) plan- eller søknadsprosessen, med fristar i prosessen, deltakarar og plan for medverknad frå særleg berørte grupper og andre.

Meldinga skal også innehalde kart over det berørte området.

Utgreiingsprogrammet er laga som ei samla utgreiingsoversikt, og omfattar både kartleggingar og utgreiingar som vil bli utført som grunnlag for den ordinære sakshandsaminga av verneforslaget, og dei utgreiingar som følgjer av KU-forskrifta.

På grunnlag av innkomne merknader etter høyringa sender Fylkesmannen revidert forslag over til Miljødirektoratet, som fastset utgreiingsprogrammet som ansvarleg myndigheit etter KU-forskrifta.

2.3 Innhaldet i konsekvensutgreiinga

Kapittel 5 i KU-forskrifta set krav til innhald i konsekvensutgreiinga. Utgreiingsprogrammet skal sikre at desse krava blir oppfylt. Generelt gjeld at konsekvensutgreiinga i innhald og omfang skal vere tilpassa det aktuelle verneforslaget, og vere relevant for dei avgjerdene som skal takast. Innhaldet i konsekvensutgreiinga er gjort nærare greie for i kapittel 4.

Som for utgreiingsprogrammet vil verneforslaget innehalde eit samla høyringsdokument som inneheld det ordinære materialet knytt til verneplanen og utgreiingane som følgjer av KU-forskrifta.

2.4 Handsaming av verneplan med konsekvensutgreiing

Kapittel 6 i KU-forskrifta gir reglar om handsaming av konsekvensutgreiingar. Reglane omfattar krav til høyring og slutthandsaming av saka, og korleis eventuelle endringar i tiltaket etter høyring, og tilleggsutgreiingar og oppdateringar skal handterast.

Parallelt gjeld også dei krava til sakshandsaming av verneforslaget som er gjort greie for innleiingsvis i kapittel 2. For å sikre at desse blir dekt har Klima- og miljødepartementet fastsett eit eige rundskriv T-2/15 med sakshandsamingsreglar ved områdevern etter naturmangfaldlova. Rundskrivet er gjort nærare greie for i kapittel 5.1.

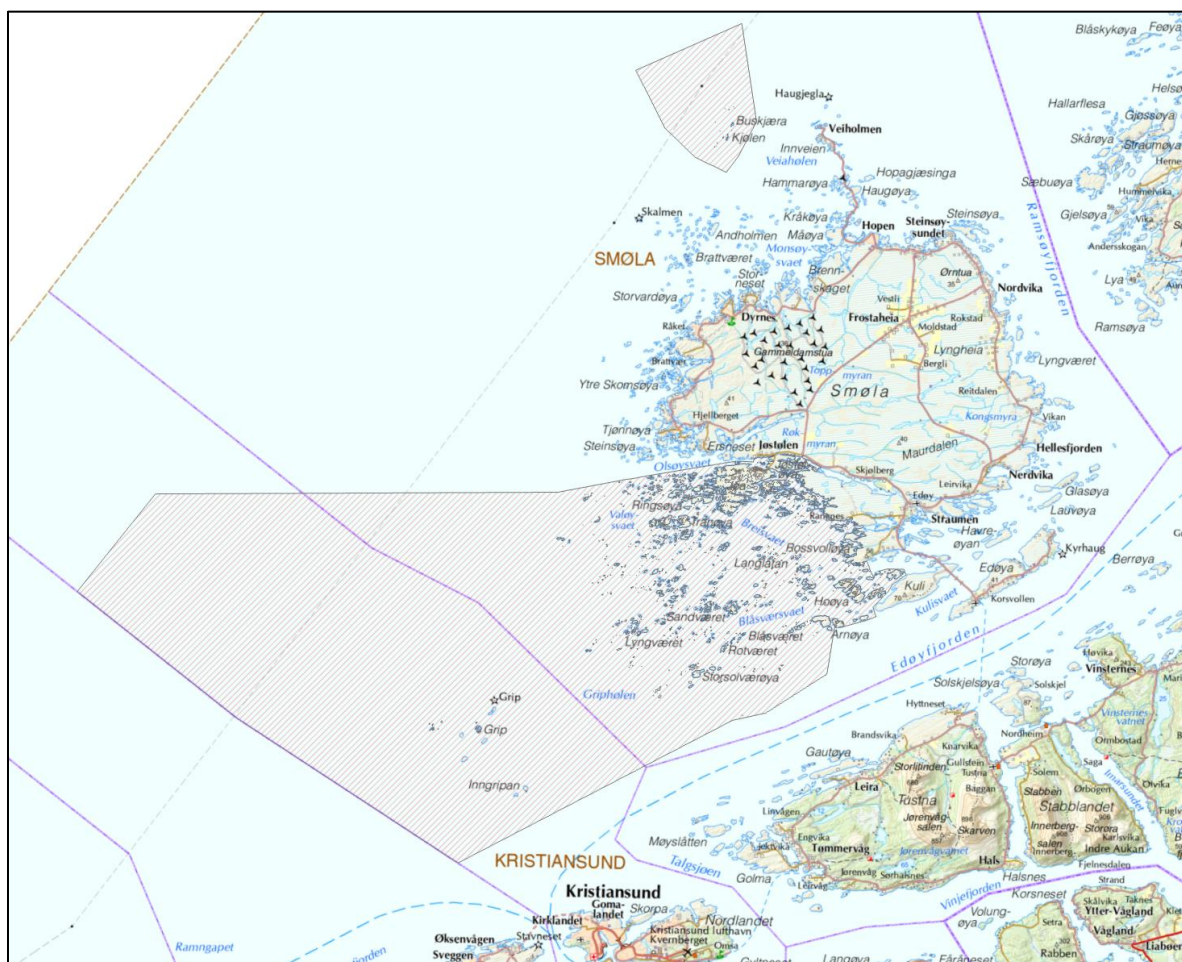
2.5. Andre rammer

I Regional plan for vassforvaltning i Vassregion Møre og Romsdal 2016-2021 er området vurdert til å ha God økologisk tilstand. Målet for planen er å oppretthalde status, og planen ser ingen risiko for ikkje å halde dette i planperioden.

3 Omtale av verneplanen

3.1 Verneplanområdet i dag

3.1.1 Områdeskildring

Figur 1. Område aktuelt for marint vern – Griphølen (sør) og Remman (nord)

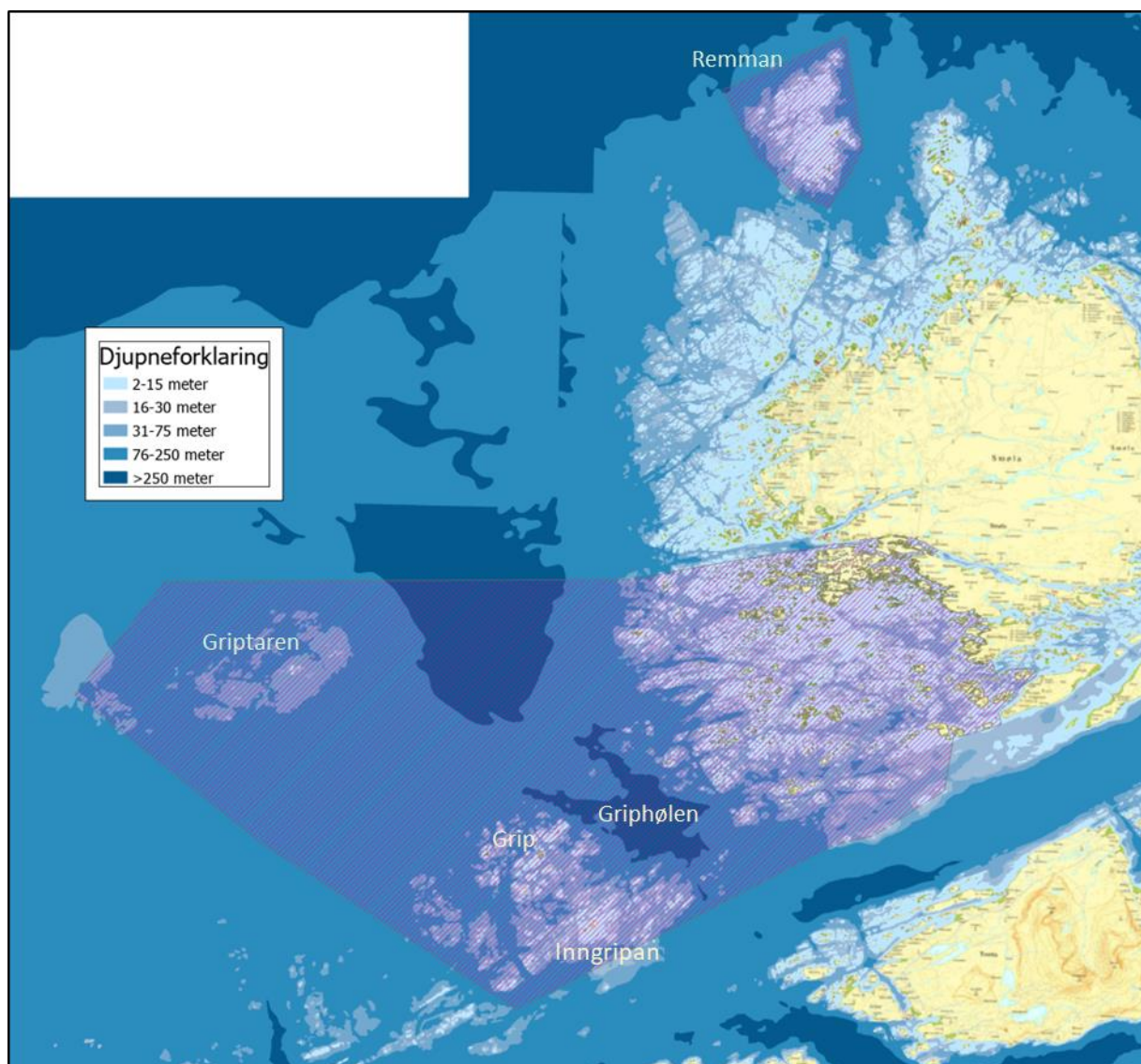
Griphølen

Området som er aktuelt for marint vern i Griphølen er på 580 km², og ligg nord for Kristiansund og sørvest for Smøla. Det aller meste av området er ope hav. I den delen som ligg i Kristiansund kommune er det nokre øyar og holmar ved Grip og Inngripan. I Smøla kommune er det spreidd og til dels tett skjergard i større delar av det aktuelle området.

Sjølve Griphølen er ei djuprenne mellom grunnområda ved Grip/Inngripan og Smøla-øygarden. Nordvest for Grip ligg eit grunt parti Griptaren.

Remman

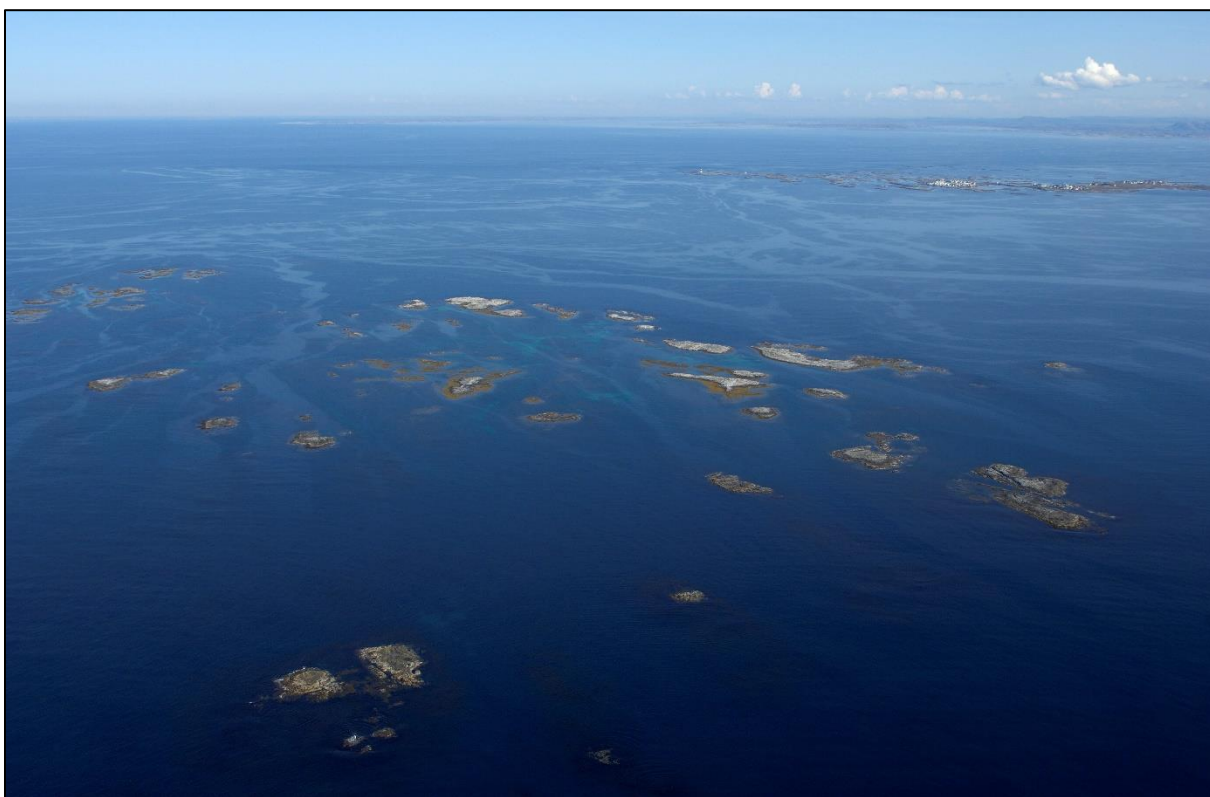
Remman er eit grunnområde med nokre små holmar og skjer nordvest for Smøla, like vest-nordvest for Veiholmen. Området som er aktuelt for marint vern er 32 km².

Figur 2. Djupnekart Griphølen og Remman

Figur 3. Griphølen og skjergarden sør for Smøla. Sortna i framgrunnen, Grip bak til høgre.

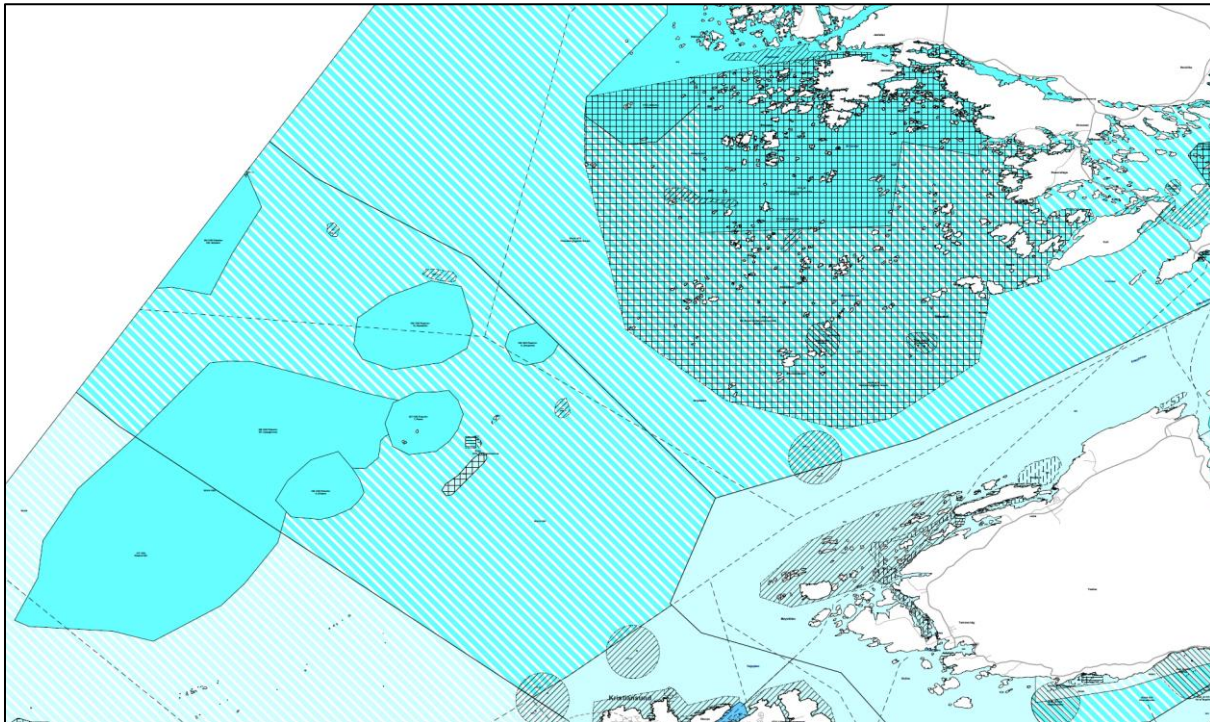

Figur 4. Remman. Veiholmen bak til høgre.

3.1.2 Arealbruk

Planstatus

Området er omfatta av Sjøområdeplan Nordmøre. Utsnitt av sjøområdeplanen ved Griphølen er vist i figur 5, og området ved Remman er vist i figur 6.

Figur 5. Utsnitt av Sjøområdeplan Nordmøre ved Griphølen

I grove trekk viser den blå bakgrunnskravuren kombinerte formål (VKA) som omfatar natur, fiske, ferdsel, friluftsliv og akvakultur. Dei reine blå avgrensingane er kombinerte formål (V) natur, fiske, ferdsel og friluftsliv. For avgrensingane i sjøen nord og vest for Grip og ved Remman/Veiholmen seier føresegnene at fiske har prioritet. I praksis er dette fiskefelt for aktive reiskapar. I den meir kantete blå avgrensinga ved Smøla er ikkje V-formåla prioritert.

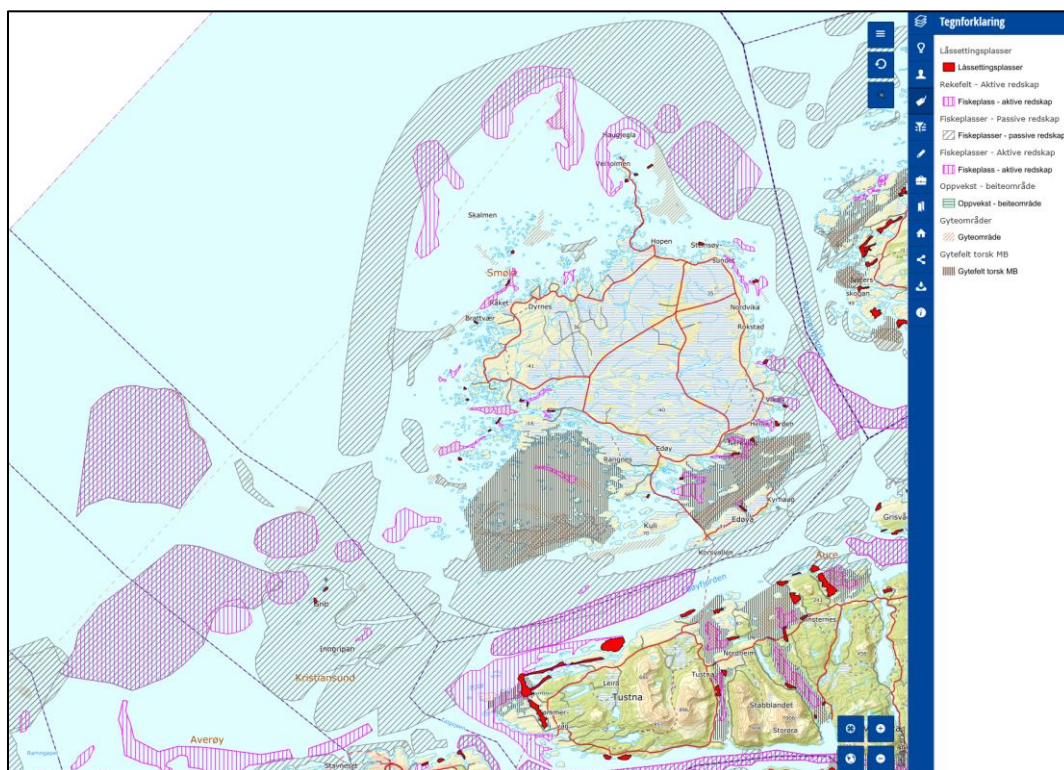
Figur 6. Utsnitt av Sjøområdeplan Nordmøre ved Remman.

Den markerte, kvadratiske skravuren viser naturvernområde. Dei andre, mindre markerte skraveringane viser omsynssoner for gytefelt, låssettingsplassar og akvakulturlokalitetar.

Kommunane sine arealplanar går ut til 1 nautisk mil utanfor grunnlinja. Områda for marint vern går ut om dette.

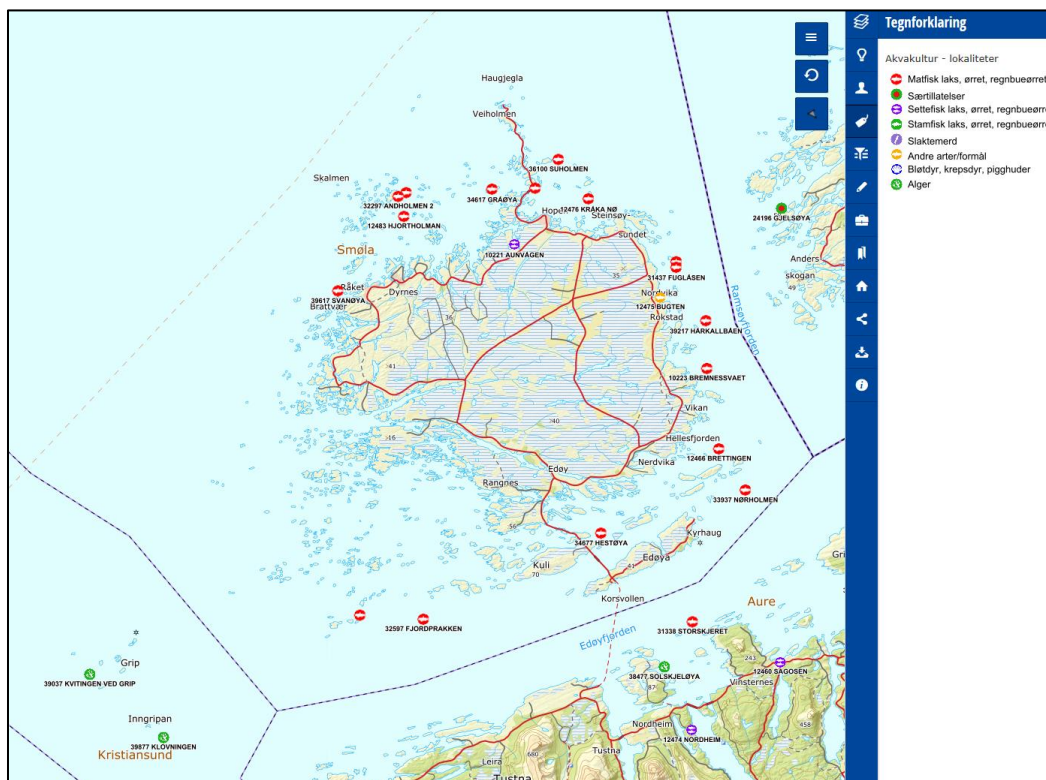
Fiskeri

Det er viktige fiskeriinteresser knytt til kystområda ved Kristiansund og Smøla. Fiskeridirektoratet sine registreringar av gyte- og oppvekstområde og viktige fiskeplassar for ulike reiskapstypar er vist i figur 7.

Figur 7. Fiskeriinteresser registrert ved Griphølen og Remman.

Akvakultur

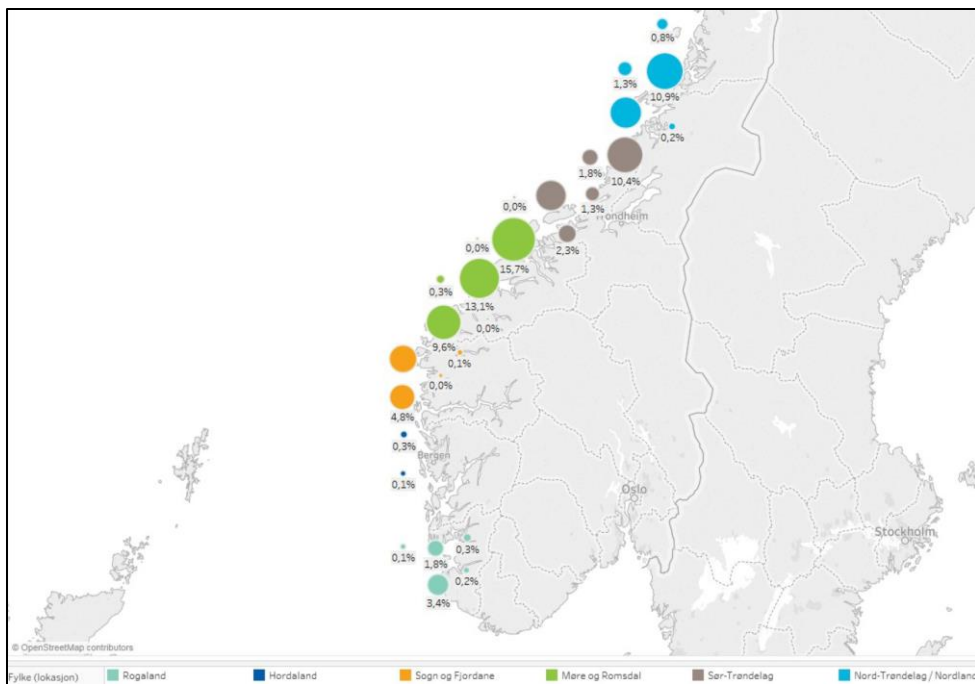

Figur 8. Akvakulturlokalitetar ved Griphølen og Remman

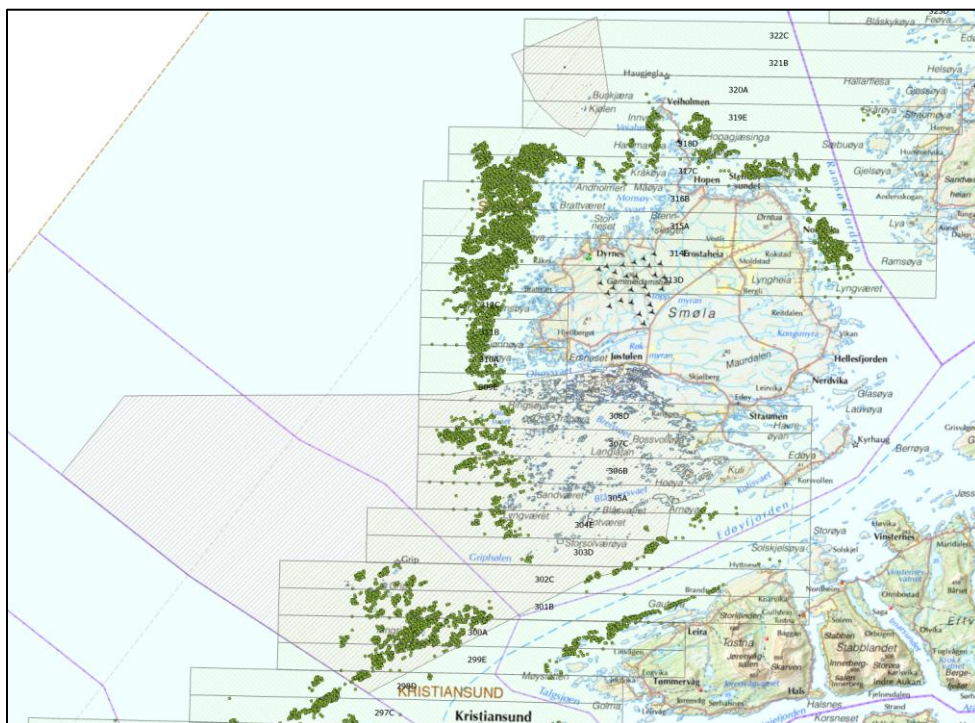
Smøla er ein viktig havbrukskommune. Oppdrett av laks og aure i sjø er den viktigaste oppdrettsforma. Gjeldande tildelte lokalitetar er vist i figur 8. I Kristiansund er det relativt nyleg gitt løyve til oppdrett av makroalgar (tare) ved Grip og Inngripan. Møre og Romsdal fylkeskommune sin forsøkskonsesjon ved Inngripan kom i drift i februar 2020. Konsesjonen ved Grip er ikkje i drift.

Taretråling

Hustadvika og Nordmøre er eit viktig område for tarenæringa, og står nasjonalt for om lag 16 % av landa kvantum i Norge, jf. figur 9. Smøla er ein viktig kommune saman med Hustadvika og Averøy. Figur 10 viser hausting i området ved i Smøla i perioden 2013-2019. Haustefelta er vist med horisontale felt (ny inndeling frå 2019).

Figur 9. Prosentvis fordeling av tarehausting 2011-2018 langs kysten (kjelde: Fiskeridirektoratet)

Figur 10. Hausting av tare i Kristiansund og Smøla 2013-2019 (kjelde: Fiskeridirektoratet)

3.1.3 Naturverdier

Naturverdiane ved Griphølen og Remman er utfyllande skildra i materialet som ligg til grunn for Rådgevande utval for marin verneplan si tilråding 30. juni 2004. Omtalen av naturverdiane i områda er difor i stor grad henta frå utvalet sine rapportar, med nokre strykingar av overflødig og utdatert tekst. I tillegg er det vist resultatane frå nyare marine kartleggingar i regi av Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Havforskningsinstituttet (HI) og Norges geologiske undersøkelse (NGU).

Griphølen – ope kystområde

Generelle kjenneteikn:

Åpne kystområder er karakterisert ved stor gjennomstrømning av vann. Oppholdstiden for vannet innenfor grensene for et område i denne kategorien er typisk fra noen timer til dager. Kystområdene er i tillegg også eksponerte for bølger. Innenfor de enkelte områder vil det være en spennvidde i biotoper og habitater fra eksponerte klippekyster til dypere partier med fine sedimenter. Plante- og dyrelivet varierer med bunnforholdene, og mangfoldet i bunntyper gjenspeiler seg i et mangfold av organismsamfunn i disse områdene.

Spesiell omtale:

Området Griphølen har 4 hovedelementer med Griphølen som et dypt parti omgitt av 3 store grunntvannsområder. I øst inngår den store og grunne skjærgården sørvest for Smøla. I sør ligger Grip og Inngripan og i vest ligger Griptarane. Området er stort med et areal på knappe 600 km². Det ligger like i nordkant av det relativt grunne Møreplatået med Buagrunden lengst i nord. Her blir sokkelen markert dypere og strømmene setter inn mot kysten ved Griphølen.

Griphølen strekker seg i nordvestlig-sørøstlig retning mellom Smølas skjærgården og Grip/Inngripan. Griphølen har et største dyp på 308 m med svært bratte skråninger opp mot Smølas skjærgården i nordøst og Grip/Inngripan i sørvest. I lengderetningen er det markert grunnere partier både i nordvest med Jørngrunna og i sørøst med Godtarane, med forholdsvis dype passasjer på sidene. Bunnen i de dypere partier er sand og leire.

Smølas skjærgården øst i området er et meget særegent område med store gruntområder og "paddemark". Ytterst mot havet i nord og vest er det en sterkt eksponert skjærgård på kanten av den bratte skråningen ned mot dypet i Griphølen. Innenfor går skjærgården raskt over i et oppdelt og skjermet øylandskap med en mengde småholmer og øygrupper, og med noen bredere sva av åpne farvann innimellom. Innover mot Smøla er det et nettverk av nes og halvøyer, viker, våger og valer som ender opp mot poller og brakkvannstjønner som skjærer seg inn i det flate landskapet slik at det noen steder kan være vanskelig å skille mellom sjø og land. Langs sjøen er det mye svaberg og berglendt terreng og lite av løsmassestrender. Bare i de innerste vikene fins det grus- og sandstrender. I de dypere partiene mellom holmer og skjær er det mye sand og skjellsand og mudderbunn på mer beskyttede lokaliteter. Her er store arealer med tang og tareskog.

Grip og Inngripan ligger på et grunt platå med en rekke øyer, holmer og skjær sørvest for Griphølen. Dette platået er kupert med vekslende bunn- og dybdeforhold. Området er sterkt eksponert med mye tareskog. Griptarane lengst vest i området er et platå med noen skjær og grunner. Her er det gjennomgående litt dypere og bunnen er for det meste fjellbunn. Mellom Griptarane og Grip/Inngrip er det 100-150 m dypt med mye sandbunn.

Området har til sammen en meget stor spennvidde i naturtyper. Griphølen har et meget rikt dyreliv som skyldes strømforholdene og transport av plantemateriale fra de store gruntområdene rundt dette dyppartiet. Dyrelivet er ikke systematisk kartlagt i området, men dykkerobservasjoner viser at det er meget rikt og mangfoldig.

Området er særdeles forlisutsatt og det er kjent en rekke forlislokaliteter rundt fiskeværet Grip og i de sørvestre delene av Smølas skjærgård. Hele området ligger innenfor et av de prioriterte marinarkologiske områdene, PRIMAT 4260.

Verneverdiar oppsummert:

Griphølen er et åpent kystområde med meget stor spennvidde i naturtyper. Området inneholder Griphølen som et strømrict og produktivt dypområde, den meget særegne og mangfoldige Smølas skjærgården og det kuperte undersjøiske landskapet ved Grip og Inngripan. Verneverdien er knyttet til det store mangfoldet av naturtyper som er representative for åpne kystområder på Nord-Vestlandet men som også inneholder særegne kvaliteter.

Remman – spesielt grunnvassområde

Generelle kjenneteikn:

De spesielle gruntvassområdene har varierende bunnforhold med sand, grus, stein, svaberg og fjell. Områdene er til dels eksponert for bølger og strøm som gjør at fint sediment (leire og mudder) bare finnes i enkelte partier i indre og mer beskyttede deler.

Spesiell omtale:

Remman er et gruntområde som ligger like nordvest for Smøla i Møre og Romsdal. Det ligger som et grunt platå med bratte skråninger ned til dypere vann i vest, nord og øst. Platået er bare forbundet med et smalt parti i sør til resten av den grunne skjærgården nordvest for Smøla.

Remman er en "paddemark" av grunne skjær med geologiske strukturer og renner (5-15 m dyp) som går i retning sørvest til nordøst. Bunnen består for det meste av fjell, men med sand, skjellsand og grus i de dypere rennene.

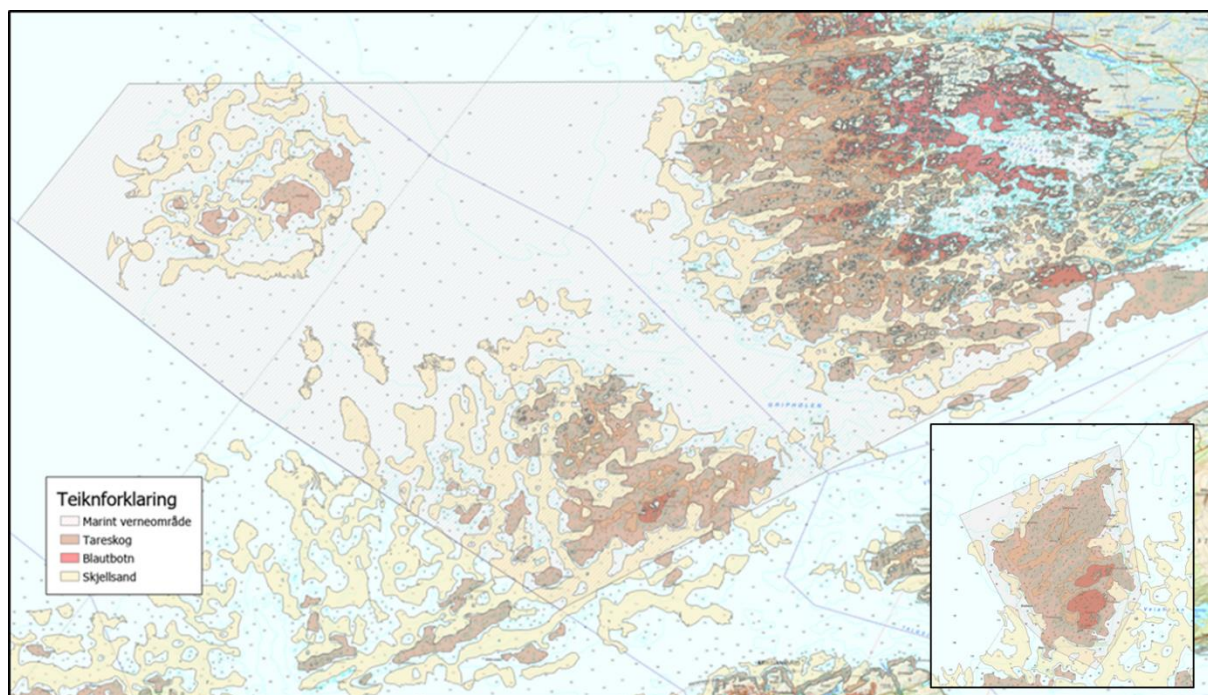
Remman har en meget rik tareskog. Tareplantene blir her ekstra store og kraftige og danner en tett og kraftig skog med stort innslag av andre alger som vokser som epifytter på tarestilkene. Beliggenheten som et grunt platå omgitt av åpent hav og påvirket av strøm og bølger er hovedårsaken til at tareskogen er så rik i dette området. Dyrelivet er lite undersøkt. I tillegg til et mangfold av arter i tareskogen er det sannsynligvis rike forekomster av fastsittende former i de bratte skråningene fra platået mot dypere vann.

Verneverdiar oppsummert:

Remman er et undersjøisk fjellplatå som stikker ut mot storhavet og med en spesielt storvokst tareskog. Verneverdien er knyttet til de spesielle bunnforholdene, den storvokste tareskogen og det rike og produktive dyrelivet i tareskogen og i skråningene ned fra platået.

Nykartleggingar marine naturtypar

NIVA, HI og NGU har gjennomført kartlegging og modellering av marine naturtypar i Møre og Romsdal. Datasetta vart i desember 2019 sendt over frå NIVA til Miljødirektoratet, som skal legge dei inn i Naturbase. Dette vil ta noko tid, og vi tar difor atterhald for at kartutsnittet i figur 11 ikkje er kvalitetssikra. Merk at skjellsand og tare enkelte stader overlappar, og får ein mellombrun farge som ikkje viser i teiknforklaringa. Dette synleggjer at større tareskogfigurar innehar ein mosaikk med lommer av skjellsand der det ikkje veks tare.

Figur 11. Registreringar av marine naturtyper i område aktuelt for marint vern. Remman innfelt. Kjelde NIVA.

3.1.4 Andre miljøverdiar

Kulturminner

Området ved Griphølen er særleg forlisutsett, og det er kjent ei rekke forlislokalitetar rundt fiskeværet Grip og i dei sørvestre delane av skjergarden ved Smøla. Heile området ligg innanfor eit av dei prioriterte marinarkeologiske områda PRIMAT 4260.

Remman er eit mykje forlisutsett område. Heile det foreslegne verneområdet ligg innanfor eit av dei arkeologiske prioriterte områda PRIMAT 4260.

Friluftsliv

Kristiansund kommune har kartlagt friluftsverdiane i kommunen etter handbok M98-2013 *Kartlegging og verdisetting av friluftsområder*. To område er registrert:

Namn: *Skjer og holmar rundt øya Grip.*

Skildring: *Gode fiskeplassar frå båt. Moholmen og Grønningen er naturreservat.*

Verdi: *Svært viktig friluftslivsområde.*

Namn: *Inngripan.*

Skildring: *Utfartsområde. Fiske. Båtrelaterte aktivitetar.*

Verdi: *Svært viktig friluftslivsområde.*

Smøla kommune har ikkje kartlagt friluftsområda etter handbok M98, men i den fylkesdekkande friluftsdatabasen FRIDA frå 90-talet er skjergarden i Sør-Smøla gitt regional verdi som eit særst attraktivt turområde for båtturar, fiske og jakt. Dei seinare åra har også kajakkpadling gjort seg sterkt gjeldande, med tilrettelegging og marknadsføring av padleruter rundt Smøla.

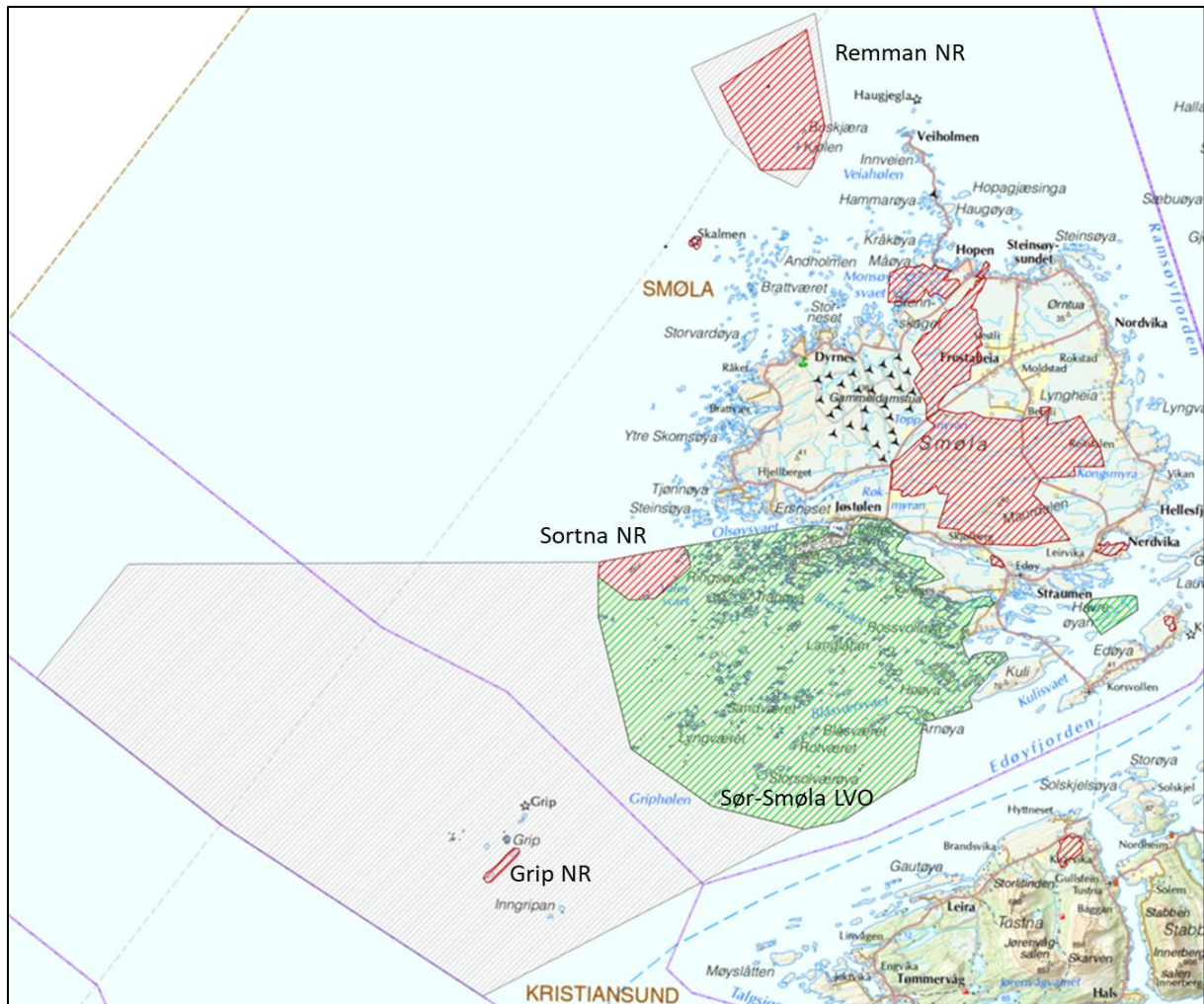
Landskap

Landskapsverdiane i området er i stor grad knytt til skjergarden i Sør-Smøla landskapsvernområde og området Grip/Inngripan, der fyret og bygningsmiljøet på Grip er viktige. Dei urørte havområda rundt er ei viktig omramming.

3.1.5 Eksisterende vern

Eksisterende verneområde

Store delar av dei aktuelle marine verneområda er allereie verna som landskapsvernområde og naturreservat. Figur 12 viser landskapsvernområde med grønt og naturreservat med raudt saman med områda som er aktuelle for marint vern. I naturreservata er det forbod mot taretråling. I landskapsvernområdet er det ikkje restriksjonar på taretråling.

Figur 12. Eksisterande verneområde - naturreservat vist med raudt, landskapsvernområde vist med grønt.

3.2 Verneomfang og aktuelle restriksjonar

3.2.1 Lovgrunnlag

Marine verneområde

Marine verneområde er omfatta av § 39 i naturmangfaldlova:

Det kan opprettes verneområder i sjø for å beskytte marine verneverdier, herunder naturverdier som er økologiske betingelser for landlevende arter. Som marine verneområder kan vernes områder som

- inneholder særegne eller representative økosystemer og som er uten tyngre naturinngrep,*
- inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- representerer en bestemt type natur,*

- d) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- e) utgjør en spesiell geologisk forekomst,
- f) har særskilt naturvitenskapelig verdi, eller
- g) g) har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere nærmere bestemte arter.

Verneområder i sjø kan opprettes for å oppfylle ett eller flere av målene i § 33 første ledd.

Verneområdet i sjø må angi om verneformålet og restriksjoner gjelder bunn, vannsøyle, overflate eller en kombinasjon av disse. For øvrig gjelder §§ 33, 34 og §§ 40 til 51 tilsvarende så langt de passer.

I et verneområde i sjø må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et verneområde i sjø kan vernes mot all virksomhet, forurensning, tiltak og bruk, med de begrensninger som følger av folkeretten. Restriksjoner på aktivitet skal stå i forhold til verneformålet.

Høsting og annen utnyttning av viltlevende marine ressurser reguleres etter havressurslova innenfor rammene av verneforskriften.

Marine områder der beskyttelsen kun består av nærmere bestemte regler om utøving av fiske, fastsettes etter havressurslova.

Eksisterande verneområde

Landskapsvernområde (LVO) er omfatta av § 36 i naturmangfaldlova, og naturreservat av § 37. Arbeidet med verneplanen for marint vern vil vurdere i kva grad marine verneverdiar er sikra i dei eksisterande verneområda, og om det er nødvendig å revidere verneforskriftene for desse områda.

For naturreservata (NR) kan det vere aktuelt å utvide områda dersom desse fell saman med område som er aktuelle for strengare restriksjonar, t.d. referanseområde.

Dette inneber at verneplanen truleg også vil innehalde forslag om endringar i grenser og føresegner for dei eksisterande verneområda som inngår i området aktuelt for marint vern.

3.2.2 Verneformål

Verneformål Griphølen

Formålet med det marine verneområdet er å ta vare på områda ved Griphølen som eit ope kystområde med svært stor spennvidde i naturtypar. Området er representativt for opne kystområde på Nord-Vestlandet, men inneheld også særigne kvalitetar. Området inneheld det straumrike og produktive djupområde i Griphølen, den særigne og mangfaldige skjergarden ved Smøla, og det kuperte undersjøiske landskapet ved Grip og Inngripan.

Verneformål Remman

Formålet med det marine verneområdet er å ta vare på dei spesielle botnforholda og det tilhøyrande rike og mangfaldige plante- og dyrelivet karakteristisk for naturtypar i grunne område. Verneformålet inkluderer også å ta vare på botnen og dyrelivet i djupare partia i tilknytning til grunnområda.

3.2.3 Alternativ som skal utgreiast

Det ligg ikkje føre klart definerte alternativ med avgrensing av område for marint vern, og særskilte referanseområder innanfor dette.

Det marine verneområdet totalt sett legg vi til grunn vil ha eit omfang nokon lunde i samsvar med meldingsområdet. Dersom verneprosessen viser at det er aktuelt med større innskrenkingar

vil vi vurdere om det reduserte alternativet i så fall skal skiljast ut som eit eige alternativ som konsekvensutgreiinga vurderer opp mot den meldte avgrensinga.

Ein viktig del av arbeidet med verneplanen er å vurdere om det skal settast av særskilte referanseområde for overvaking og forskning med strenge restriksjonar. I tillegg kan det vere aktuelt å vurdere om det er behov for å fastsette soner med mindre tilpassingar i restriksjonsnivå. Nedanfor er det lista opp fleire geografiske område med særigne kvalitetar, behov eller omsyn, der verneplanarbeidet må vurdere korleis ein best kan sameine bruk og vern. Kulepunkta vil ikkje inngå i konsekvensutgreiinga som eigne alternativ. Element som er tatt inn i verneframlegget vil inngå i konsekvensutgreiinga som del av den. For eventuelle element som ikkje er innarbeidd i verneframlegget vil det bli gjort greie for kvifor dei i så fall er lagt bort.

- Remman er verna som naturreservat, og det vil bli vurdert om det er ønskeleg å utvide arealet for å bygge opp under funksjonen området har som urørt referanseområde. I så fall vil det skje som ei utviding av naturreservatet, med enkelte justeringar av verneforskrifta, jf. tabell 1.
- Griphølen. Sjølv Griphølen er framheva med eit mykje rikt dyreliv skapt av straumforholda og transport av plantemateriale frå dei store grunnområda rundt djuppartiet. Det kan vere aktuelt å skilje ut Griphølen som eit referanseområde eller sone som må sikrast mot negativ påverknad, t.d. organisk tilførsel frå akvakultur.
- Sortna er verna som naturreservat, og det vil bli vurdert om det er ønskeleg å utvide arealet for å bygge opp under verneverdiane og sikre meir areal som referanseområde utan taretråling i skjergarden i Sør-Smøla. I så fall vil det skje som ei utviding av naturreservatet, med enkelte justeringar av verneforskrifta, jf. tabell 1.
- Skjergarden i Sør-Smøla kan i delar vere aktuell å vurdere som referanseområde med ein mosaikk av tareskog, skjelsandbotn og blautbotn. Avgrensing må vurderast opp mot dei mest brukte taretråsonene i ytre delar av skjergarden.
- Delar av Grip/Inngripan kan vere aktuelt som referanseområde som eit grunt, eksponert platå med vekslende botn- og djupneforhold og mykje tareskog. Ved Grip er det eit mindre naturreservat for sjøfugl. Inngripan var aktuell i verneplan for sjøfugl, men vart tatt ut i påvente av vurdering i marin verneplan. Avhengig av kva utgreiingsarbeidet kjem ut med kan det difor vere aktuelt å ta inn eit naturreservat ved Inngripan i verneplanen.
- Griptaren ligg utanfor områda opna for tarehausting, og har knytt til seg viktige fiskeriinteresser. Det ligg også langt til havs utan påverknad frå lokale og regionale forureiningstilførselar.

3.2.4 Restriksjonar

Aktuelle restriksjonar tar utgangspunkt i tilrådingane frå rådgivande utval for marin verneplan. Fylkesmannen tar sikte på at det blir skilt mellom to restriksjonsnivå. Hovuddelen av området får mindre restriktive føresegner, der ulike aktivitetar med avgrensa innverknad på verneverdiane kan vere tillate. Det strengaste restriksjonsnivået vil vere knytt til særskilt fastsette referanseområde, som skal bevarast mest mogleg urørt som grunnlag for framtidig overvaking og forskning. Aktuelle restriksjonar er summert opp i tabell 1, med ei kort grunngjeving. For utdjupande vurdering av dei ulike aktivitetane/tiltaka viser vi til tilrådingane frå rådgivande utval.

Områdeinndelingane og restriksjonsnivåa vil bli avgrensa geografisk og omtala meir utfyllande i verneplanforslaget og konsekvensutgreiinga. Verneområda vil omfatte overflata, vassøyla og sjøbotnen. Døme på marine verneforskrifter ligg ved høyringa av utgreiingsprogrammet.

Der marint verneområde overlappar med/inngår i Sør-Smøla landskapsvernområde vil det ikkje bli særskilt avgrensing mot land/private eigedomar. For Grip og Inngripan vil mest aktuelle avgrensing av marint verneområde mot privat eigedom vere ved marbakken, eller to meter der marbakke ikkje finst. For naturreservatet ved Grip gjeld tilsvarande som for Sør-Smøla lvo.

Forslag til utgreiingsprogram for marint vern av Griphølen og Remman

Tabell 1. Aktuelle restriksjonar for marine verneområde Griphølen og Remman.

Aktivitet/tiltak	Ordinære område	Referanseområde	Naturreservat	Grunngjeving
Botntrål	Nei	Nei	Nei	Botntråling påverkar botnen og botndyrsamfunna. Lite aktuelt i området pga. ujamn botn.
Snurrevad	Ja	Ja	Ja	Snurrevad har avgrensa effekt på botnhabitata.
Fiske med passiv reiskap	Ja	Ja	Ja	Passive reiskapar har avgrensa effekt på botnhabitata.
Kaste-/låssettingsplassar	Ja	Ja	Ja	Tradisjonell bruk av låssettingsplassar vil ikkje skade verneverdiane i området.
Taretråling	Ja	Nei	Nei	Uttaket av tare er samla sett relativt moderat nasjonalt/regionalt, og utgjer ein liten trussel mot tareskogane totalt sett. Referanseområde sikrar trålfrie område i Griphølen og Remman.
Tanghausting	Ja*	Ja*	Nei	* Tilsvarande reglar som for Sør-Smøla landskapsvernområde.
Skjelskraping	Nei	Nei	Nei	Påverkar botnen og botnsamfunn.
Skjelsanking	Ja	Ja	Ja	Manuell sanking har avgrensa verknad på økosystemet.
Oppdrett	Ja/Nei*	Nei	Nei	* Kan vere aktuelt med sonering. Oppdrett av fisk, skjel og algar føreset overvaking og streng regulering.
Havbeite	Nei	Nei	Nei	Dei marine verneområda bør vere mest mogleg upåverka frå inngrep/habitatmodifikasjonar og økologisk og genetisk påverknad.
Uttak av mineralressursar	Nei	Nei	Nei	Uttak vil gi direkte endringar i sjøbotnen, og i tillegg kjem partikkelspreiing/nedslamming.
Petroleumsverksemd	Nei*	Nei	Nei	Installasjonar, rørleidningar og partikkelspreiing/forureining gir negative verknader. * Rørleidningar/kablar ev. løyve etter vurdering.
Energiutnytting	Nei	Nei	Nei	Installasjonar vil gi fysiske inngrep og endre straumforhold.
Fysiske inngrep	Nei*	Nei	Nei	* Lettare lokal infrastruktur etter søknad.
Utslepp frå land	Ja/Nei*	Ja/Nei*	Nei	* Avhengig av storleik. Strengare i referanseområde.

4 Tema og problemstillingar for miljø og samfunn som skal utgreiast

4.1 Generelt om innhaldet i konsekvensutgreiinga

Krav til innhaldet i konsekvensutgreiinga går fram av kapittel 5 i KU-forskrifta. Generelt gjeld at konsekvensutgreiinga i innhald og omfang skal vere tilpassa det aktuelle verneforslaget, og vere relevant for dei avgjerdene som skal takast. Vidare skal utgreiinga ta utgangspunkt i relevant og tilgjengeleg informasjon. Ved kunnskapsmangel om viktige forhold skal det innhentast informasjon.

På overskriftsnivå skal konsekvensutgreiinga innehalde omtale av:

- verneforslaget, inkludert vurderte alternativ
- miljøtilstanden
- faktorar som kan bli påverka, og vurdering av vesentlege verknader for miljø og samfunn
- metode, kjelder og usikkerheit
- førebygging av negative verknader

4.2 Tema og problemstillingar som skal utgreiast

§ 21 i KU-forskrifta listar opp ulike faktorar/tema som kan inngå i ei konsekvensutgreiing. Fleire av desse er lite relevante for marin verneplan. Nokre av strekpunkta er også naturleg å samle fleire i eitt tema. Ut i frå § 21 og kunnskap om brukarinteresser i området har vi difor sett opp følgjande tema og problemstillingar som skal inngå i konsekvensutgreiinga:

4.2.1 Naturmiljø

Omsyn til naturmiljø og naturverdiane i verneplanområdet er utløysande for verneplanarbeidet. For tema naturmiljø vil det difor vere viktig å få fram kva marint vern vil ha å seie for naturverdiane lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt samanlikna med å ikkje verne området (0-alternativet). Temaet omfattar naturmangfald, økosystemtenester og omsynet til nasjonale og internasjonalt fastsette miljømål.

Kunnskapsgrunnlaget for naturmiljø vurderer vi som tilstrekkeleg for å dokumentere naturverdiane i området og vurdere konsekvensane av verneplanen. Viktige kjelder er m.a. rådgivande utval sine tilrådingar, nyare kartleggingar og modelleringar frå NIVA, HI og NGU, Naturbase og Artsdatabanken.

4.2.2 Kulturarv

Marine kulturminne og kulturmiljø kan få styrka vern mot øydelegging og forstyrringar når området blir verna. Sjølv om kartlegging av kulturminne innanfor eit 580 km² stort område nødvendigvis må vere mangelfull, reknar vi kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkeleg til å vurdere konsekvensane av verneplanen. Viktige kjelder vil vere Riksantikvaren sine databasar, fylkeskommunen og NTNU Vitenskapsmuseet.

4.2.3 Friluftsliv

Marint vern vil bidra til å sikre området mot tiltak som forstyrrar og fortrenger friluftsliv og rekreasjon. Friluftinteressene reknar vi som godt kjent.

4.2.4 Landskapsbilde

Marint vern vil bidra til å sikre landskapet mot inngrep og tiltak som stikk opp over havoverflata og kan forstyrre landskapsbildet. Dette gjeld i første rekke områda utanfor eksisterande verneområde. Desse har allereie vernerestriksjonar som tar landskapsomsyna i vare. Konsekvensutgreiinga vil omfatte ei enkel landskapsanalyse med vurdering av verdi, påverknad og konsekvensgrad.

4.2.5 Naturressursar

Fiskeri

For fiskeriinteressene kan marint vern ha både positive og negative verknader. Det tel positivt at vern vil sikre sjøareala mot aktivitetar, inngrep og tekniske installasjonar som kan råke naturgrunnlaget og utøving av fiske. Dette gjeld t.d. i særleg grad vindkraftproduksjon. Kor store innskrenkingar det vil bli for taretråling er usikkert, men i nokon grad kan verneplanen innebere redusert belastning på tareskogane. Negative effektar av vern for fiskeri kan vere restriksjonar i utøving av fiske. Rådgivande utval sine tilrådingar inneheld ikkje vesentlege restriksjonar for fiskeri, men dette vil komme klarare fram i prosessen.

Kunnskapsgrunnlaget vil vere Fiskeridirektoratet sine grunnlagsregistreringar og informasjon frå fiskerinæringa gjennom deira representantar inn i verneplanarbeidet.

Tarehausting

Avgrønsing av referanseområde med forbod mot taretråling skal vurderast i verneplanarbeidet. For området generelt kan det også vere aktuelt å vurdere haustesyklus som eit verkemiddel for å redusere negative verknader av taretråling. Havforskningsinstituttet foreslo dette som eit innspel til arbeidet med å revidere tarehaustingsforskrifta for Møre og Romsdal i 2019. Totalforbod mot taretråling er ikkje aktuelt.

Kunnskapsgrunnlaget for tema tarehausting vil vere kartlegging/modellering av tareskog, jf. figur 11, Fiskeridirektoratet sin fangststatistikk, forskriftsarbeidet i 2019 og Havforskningsinstituttet sine rapportar om verknader av tarehausting, og informasjon frå tarenæringa gjennom deira representantar inn i verneplanarbeidet.

Mineralutnytting (skjelsand)

Marint vern vil hindre uttak av skjelsand. Konsekvensane av dette vil bli vurdert opp mot kartlagde ressursar og omfang av uttak i fylket og nasjonalt. Andre mineralressursar vil ikkje bli omtala.

4.2.6 Akvakultur

Forbod mot oppdrett er ut i frå rådgjevande utval sine tilrådingar lite aktuelt, men noko restriksjonar vil det bli, særleg i ev. referanseområde. Akvakultur kan berre tillast dersom det ikkje er i strid med verneformålet. For havbeite meiner Fylkesmannen ut i frå rådgjevande utval sine tilrådingar at det er ønskjeleg med forbod, også sett i lys av at det er lite aktivitet og ikkje arealknappheit knytt til havbeite. Vurdering av konsekvensar for akvakultur vil basere seg på medverknad frå Fiskeridirektoratet, fylkeskommunen, kommunane og næringa sine representantar i verneplanarbeidet.

4.2.7 Energiproduksjon

Området kan ha potensiale for utnytting til energiproduksjon, som t.d. vindkraft, bølgekraft eller tidevasskraft. Teknologi for bølgekraft og tidevasskraft er så lite utvikla at det ikkje vil bli omtala. Vindkraft vil bli omtala på grunnlag av NVE-rapportane 9-2008 *Vindkraftpotensialet utenfor norskekysten (offshore)*, 9-2009 *Vindkart for Norge* og NVE sitt dokument *Havvind- Strategisk konsekvensutredning* frå 2012.

4.2.8 Andre tema og tiltak.

Det er ei rekke tema og tiltak som kan tenkast å bli påverka av eit marint vern av Griphølen og Remman. Dette kan vere reiseliv, mindre utbyggingstiltak, tanghausting, landbruk, petroleumsverksemd, legging av kablar og røyrleidningar m.m. Konsekvensutgreiinga vil ta inn omtale av slike element i nødvendig grad ut i frå innspel og problemstillingar som kjem fram gjennom verneplanarbeidet.

4.3 Metode

Konsekvensutgreiinga for marint vern vil hente metodeelement for vurdering av konsekvensgrad for aktuelle tema frå Statens vegvesen si handbok V712 *Konsekvensanalyser*. Det inneber at analyseområdet for dei fleste tema blir gitt ei vurdering av verdi, påverknad og konsekvensgrad, anten for heile området, eller for delområde dersom det er tenleg. For tema i 4.2.8 Andre tema og tiltak vil konsekvensvurderingane vere reint skildrande utan fastsetting av konsekvensgrad.

Konsekvensen av verneplanen skal målast opp mot 0-alternativet. Utgangspunktet for 0-alternativet er den noverande miljøtilstanden og korleis miljøet truleg vil utvikle seg viss planen ikkje blir gjennomført.

Utgreiinga vil i hovudsak basere seg på kvalitative vurderingar, dvs. ei best mogleg skildring av konsekvensane utan at dei nødvendigvis blir talfesta. For nokre tema kan det vere mogleg å talfeste enkeltverknader, t.d. taretråling.

4.4 Samla vurdering

Konsekvensutgreiinga vil gi ei samla vurdering der konsekvensane for ulike tema blir samanstillt og avvegne. Den samla vurderinga skal også sjå verneforslaget i lys av allereie gjennomførte, vedtekne eller godkjente planar eller tiltak i influensområdet.

5 Prosess og medverknad

5.1 Formell prosess

Klima- og miljødepartementet har fastsett eit eige rundskriv T-2/15 med sakshandsamingsreglar ved områdevern etter naturmangfaldlova. Rundskrivet utfyller reglane som følgjer av §§ 41-43 i lova. Sakshandsamingsprosessen er skjematisk framstilt i figur 13.

Prosessen legg opp til to opne høyringsfasar der alle har høve til å gi innspel og merknader.

1. Oppstart/meldingsfase. Fylkesmannen melder om oppstart av verneplanarbeidet med forslag til utgreiingsprogram. Oppstart blir annonsert i aviser, på nett og med brev til grunneigarar og kjende interessentar. Frist for innspel er seks veker. Det blir arrangert ope informasjonsmøte i løpet av høyringsperioden.

2. Høyring av verneframlegg. Fylkesmannen legg eit forslag til vern med kartavgrensing, verneføresegn og høyringsdokument/konsekvensutgreiing ut til offentleg ettersyn. Høyringa blir annonsert i aviser, på nett og med brev til grunneigarar og kjende interessentar. Frist for innspel er seks veker. Det blir arrangert ope informasjonsmøte i løpet av høyringsperioden.

I tillegg til dei to opne fasane er det i figur 13 sett opp at det er høve til å komme med innspel til verneframlegget til Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet fram mot at saka blir slutthandsama i regjeringa ved Kongen i statsråd.

Forankring av verneprosessen er omtala i kap. 1, jf. første boksen i flytskjemaet.

5.2 Organisering av arbeidet

Fylkesmannen har behov for bistand frå forvaltning og viktige private organisasjonar og aktørar. Det vil bli oppretta ei avgrensa forvaltningsgruppe og ei meir open kontaktgruppe. Ein eller fleire enkeltaktørar frå kontaktgruppa kan bli invitert til særmløter i forvaltningsgruppa dersom det er behov for å drøfte særskilte tema eller problemstillingar.

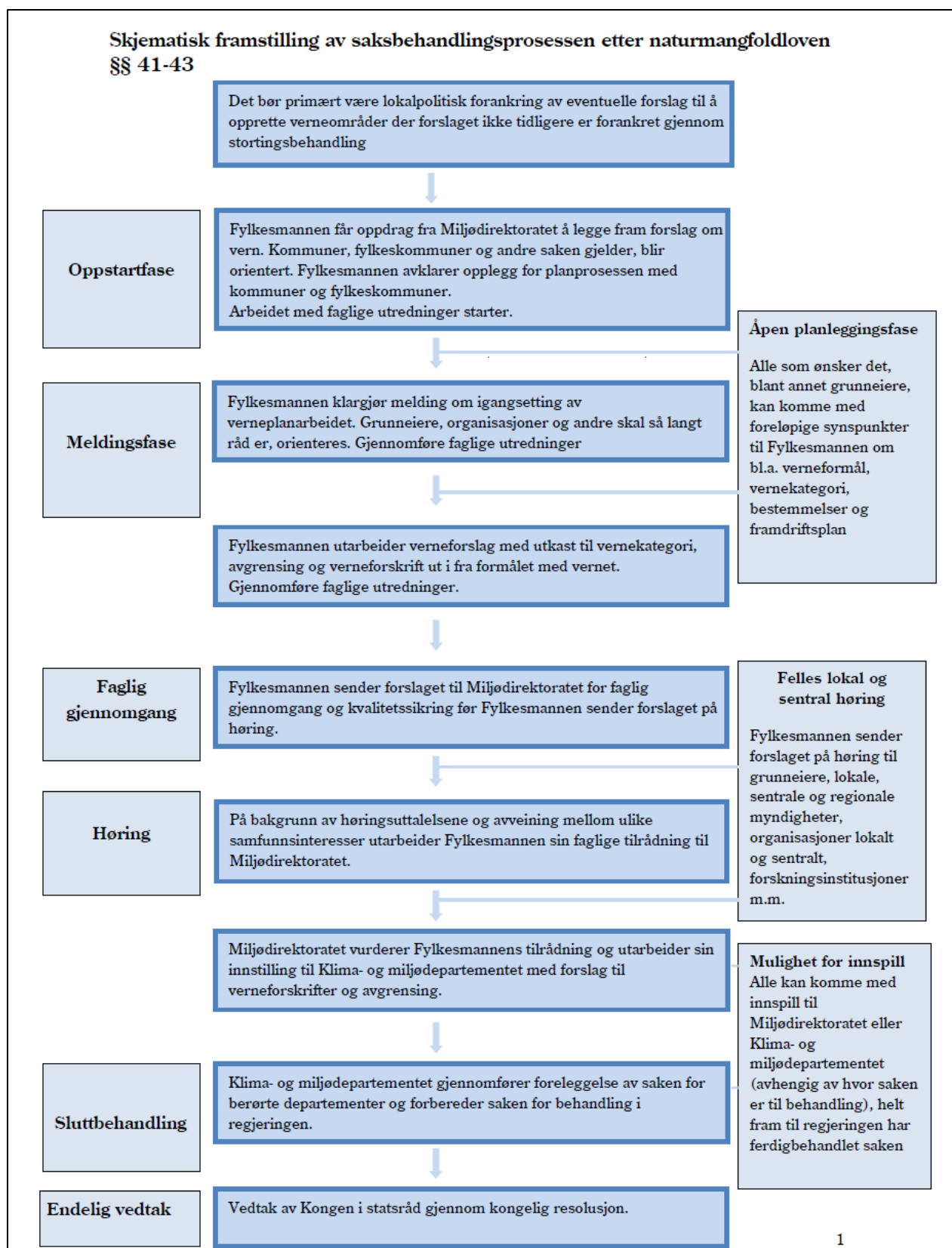
Forvaltningsgruppe

Fiskeridirektoratet, Møre og Romsdal fylkeskommune, Kristiansund kommune og Smøla kommune.

Kontaktgruppe

Representantar for viktige organisasjonar og private aktørar etter invitasjon, samt eventuelle interessentar som kjem til i løpet av prosessen, t.d. etter oppstart. Nokre aktuelle aktørar er m.a.:

Møre og Romsdal Fiskarlag, Sjømat Norge, Dupont Nutrition Norge AS, Forum for Natur og Friluftsliv, Norsk Ornitologisk Foreining, Smøla Jeger og fiskerforening, Nils Aukan (dykkarrepresentant), Smøla næringsforening, Kristiansund og Nordmøre næringsforum.

Figur 13. Sakshandsamingsprosessen for områdevern etter naturvernlova, jf. rundskriv T-2/15 frå Klima- og miljødepartementet.

5.3 Framdriftsplan

Det er sett opp ein grov plan for framdrift for arbeidet med verneplanen.

Tabell 2. Grov arbeidsplan for arbeidet med marint vern av Griphølen og Remman. Offentleg medverknad markert med grønt.

Aktivitet	Periode
Melding om oppstart av verneplanarbeid	2. kvartal 2020
Ope informasjonsmøte	2. kvartal 2020
Merknadsgjennomgang/justering av utgreiingsprogram	2. kvartal 2021
Utgreiingsprogram fastsett av Miljødirektoratet	3. kvartal 2020
Utarbeiding av verneframlegg	3-4. kvartal 2020
Fagleg godkjenning i Miljødirektoratet	1. kvartal 2021
Høyring	1. kvartal 2021
Ope informasjonsmøte	1. kvartal 2021
Merknadsgjennomgang/justering av verneframlegg	2. kvartal 2021
Oversending til Miljødirektoratet	2. kvartal 2021

5.4 Informasjon

Informasjon om verneplanarbeidet vil ligge på Fylkesmannen sine nettsider:

fylkesmannen.no/mr – vidare Fagområde – Miljø og klima – Verneområde – Marine verneområde.

6. Referansar

- Brattegard, T. og Holthe, T. (red.), 1995: Kartlegging av marine verneområder i Norge. Tiltråding fra rådgivende utvalg, - Utredning for DN 1995-3. Direktoratet for naturforvaltning.
- Rådgivende utvalg for marin verneplan pr. 17. februar 2003: Foreløpig tilråding
- Rådgivende utvalg for marin verneplan 30. juni 2004: Endelig tilråding med forslag til referanseområder

7. Vedlegg

Kart over områda

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Postboks 2025, 6404 Molde | fmmrpost@fylkesmannen.no | www.fylkesmannen.no/mr

